

govine najbogatejše mesto. V njem bo ležalo blago vse Srbije, današnje turške, vse Avstrije, Ruske, da! blago vsega sveta, in trgovci ga bojo obiskovali iz vseh carstev in kraljestev. Al dokler so topovi v Beligradu, ne bo železnica Srbom nič koristila, če jo prav naredijo, kajti strašnih topov se vse boji, in vsak le gleda, da svoje denarje, blago in glavo od njihove smrtonosne sile odnese.

Od Beligrada do Grocke je bilo potovanje zelo dolgočasno; nismo šli skozi nobeno vas, pa tudi nismo vidili nobene lepe cerkve, nismo slišali nobenega zvona. Slišali smo v daljavi le veselo petje petelinov in lajanje psov, po hostah in šumah pa vidili trume prešičev, po livadah in dolinah vse polno ovac, goved, gosí in drugih zvestih prijatlov in drugarjev človeških, velikih in malih, letečih, plavajočih in hodečih. Ti so nas opominjali, da morajo tudi ljudje v tej brezljudni pa rodovitni puščavi živeti, in res! včasí sem zagledal dalječ od ceste v kakem zatišji kako vas, na sredi plodonosnega hribastega polja. Vasí, kolikor sem jih vidil, so sploh sila velike in okoli in okoli, kakor v okolici topčiderski, podobne trdnjavam, z grabni, zemeljskimi nasipi in ograjami obdane. In to tako-le: najprej je okoli velike vasí globok graben skopan, nad grabnom je visok nasip, po nasipu so planke ali pa trnje. Predno se je to okoli velicih teh vasí napravilo, gotovo je dalo ljudem veliko truda in žulov. Vse vasí so se od cest, po katerih so v prejšnjih časih Turki sém ter tje hodili in ljudi zaterali, dalječ umaknile in zatišja iskaje se poskrile. Ob cesti stoji redko kaka, kaj bi rekel, bolj korajžna hiša. Hosta pa je od Beligrada do Grocke sploh vsa posekana ali popaljena. Druzega ne vidiš, kakor samo kratko repasto šumo (gozd), po nji pa slišiš kruljenje živeža iskajočih svinj in tam pa tam kak velik, siv, večkrat črno obžgan štampelj — žalosten ostanek nekdanje velikanske hoste! Med šumo se vidi tudi kak obsijan laz, po lazú se dobi še tudi kak ležeč ali stoječ štampelj, in dalječ unkraj šume se vidi rodovitno polje in tam se zagleda včasí kaka mestu podobna vas; večkrat je pa skrita, da se nikakor zagledati ne more. Vasí posebno zato ko mesta izgledajo, ker so grozno velike; hiše so sploh lesene pa večidel čedno pobeljene in z žlebasto opeko krite.

Če po Slovenskem potuješ, vidiš po vaséh in gričih kako belo cerkvico, in veselo ali žalostno petje zvonov ti od vseh strani na ušesa doní. Tukaj slišiš samo kruljenje svinj in v daljavi peteline veselo, ljudi pa nekako tužno svoje junaške pesmi popevati in na dudlo dudlati. Po vaséh in gričih ne zagledaš bele cerkvice; le kak siv, črno opaljen štampelj, ki je srčno ranjen in za svojimi brati, ki so nekdanj okoli njega v nebrojnem številu ko velikáni stali, žalostno tuguje, kajti vse je neusmiljena sekira podrla. Ti sivo-črni štampelji se mi zdijo, ko da bi žalostni in objokani na svoje mlade potomce, na gosto okoli njih rastečo šumo gledali, ktera njihove velikanske veličine nikakor doseči ne more. Tudi poljedelstva sem bil žalosten. Vidil sem nepokošene travnike in senožeti, kjer si mora živina sama pozimi izpod snega živeža iskati; vidil sem, koliko se pri vršenji (mlačvi) na njivah žita raztrese, in na mestu, kjer se je žito vršilo, gnjije slama; nihče je ne spravi! Naj si je išče živina sama. Z zelnikov seljak (kmet) pobere samo toliko glav, kolikor misli, da mu jih bo dosti za zimo; zelno perje in glave, kar misli, da bi mu bilo od več, pusti tam, kjer je zrastle, živali, in tako se po zelnikih pasejo svinje, goveda, gosí itd. Tudi pokošene travnike sem vidil; al lepo seno po njih v malih kupih gnije, in živina dela ž njimi, kakor ji drago; jih podera, gazi in jé, kolikor se ji ljubi. Nekteri kupi so že več let stari, in trohijo; žival jih ni mogla po-

jesti, ker jih je sama vsmradila; posebno svinje po svinsko ž njimi delajo. Kuruzna slama se skoraj sploh nikakor ne poreže; poberó se štoki, drugo ostane za zimo na njivi, kakor je zrastle, in žival gotovo je temu delu hvaležna; kadar debel sneg pade, so ji kuruzne njive dober pašnik, bolji kakor s snegom pokriti kupi trohljivega sená in slame, pod katerim svinje krulijo in po katerih neizbrojno oblakov kavk in vran živí. Vidil sem tudi, kako je troje parov volov en plug po rahli zemlji komaj vleklo; pri vsakem paru je en človek, ki goveda poganja in sili, kar se dá, odzad se pa plugar na vse grlo dere. (Dal. prih.)

Na straži.

Iz zapuščine Matevža Lotriča.

Kam se skrivaš, blede luna?
Krátí straže tužno delo,
Ljubim luči svitlost belo —
Mar mi skrivat' češ beguna?

Al noben ne bo mi bežal;
Čakat' mora jutra zore,
Pred ko solnce gré za gore,
Bo v krvi na polji ležal.

Kje si jutro? Hitro zbudi
Po taboru mrzlo rôso!
Dobro zbrusil sem si koso,
Da pod njo protive se zgrudi.

Saj dolžnost me k temu veže,
Da domovje, vero branim,
Naj protivca smrtno ranim,
Da se v tamno zemljo vleže.

Jez se tudi težko ločil
Sem od doma, ljubih svojih,
Zdaj veselje mi je v bojih,
Starše pa Bogu sem zročil.

In če jutri meč presune
Mi srcé, in luč mi mine,
Vmrjem zvest sin domovine,
Unkraj čul bom vbrane strune!

Slovstvo.

* Drugi vezek slovanskim interesom namenjenega nemškega časnika „*Slavische Blätter. Illustrirte Monatshefte, herausgegeben und redigirt von Abel Lukšić*“ je prišel na Dunaji na svetlo. Obsega konec „potopisa iz Galicije“ od Hermine Glineske in „slovanske ostanke v Tirolih“ od dr. H. J. Biedermana. Zelo zanimivi ta sestavek priporočamo vsem našim preiskavcem starinskih stvari. Za tem sledí „poljska idylla“ in črtice iz življenja Jana Klenowskega, smešnega svetovavca češkega kralja Jurja, znanega pod imenom „Paleček“, o katerem po F. Mikovcu tudi „Novice“ hranujejo nekatere odlomke. „Življenjepis s podobo dr. Jan. Bleiweis-a“, in nekrolog grofa Gustava Olizar-a“ in „Jan. Gabr. Ščiborskega“ sklepajo prozaični del, za katerim sledí slovansko pesništvo: „O gwiazdeczko! (o zvezdica) iz poljskega predstavil V. Pol, za glasovir na novo zložila H. Glineska — „pesem ruskega vojaka“ od kneza P. A. Wiasemskega, ponemčil Vidert, — „smrt slepega kralja“ od H. Mareka, ponemčil A. Waldau, in pa narodne „ženske hrvaško-srbske pesmi“, ponemčil J. Lambl. Dopisi iz Zagreba in Prage in drobtinice slovanske literature in umetnosti sklepajo drugi, kakor se po vsem tem vidi, zanimivi zvezek. Omenimo iz literarnih drobtinic knjižico g. Olewinskega, učitelja poljske in rusinske stenografije na vseučilišču levovskem, v kateri se nahaja poziv v nemškem jeziku na vsa slovanska stenografična društva in črtice njegove stenografične učilnice, da bi se na podlagi te učilnice po vzajemnem porazum-

ljenji osnovala štenografija vseslovanska. Nadjamo se, da tega poziva ne bojo prezrli tudi oni Slovenci, kateri si prizadevajo za to, da dobimo stanovitna pravila sedanjemu času toliko potrebne umetnosti.

* „Slovenska Vila“, ktera bo obsegala snopič mičnih povestic in pesem, se tiska pri Blazniku. Imeli smo priliko viditi rokopis in reči moramo, da se ne bode kesal, kdor bo segel po lepoznavski knjižici, ko pride na svetlo.

* Kmali se začne tudi pri Blazniku tiskati Janežičev žepni nemško-slovenski slovar, vès predelan in obilo pomnožen.

* „Cvetja“ 23. in 24. vezek prideta kmali na svetlo: 23. vezek obsega nadaljevanje poljskega romana „Kirdžali“, 24. pa prvo polovico A. Umekovih „pesem.“ „Glasnik“ pravi, da je „Cvetje“ tudi letos našlo lepe podpore med Slovenci, sosebnost med slovensko mladino, — ktero podporo tudi po pravici zasluži.

* Mična šaloigra „Igra Pikè“ po nemški „Eine Parthie Piquet“ je prišla ravnokar po gosp. M. Vilharji poslovenjena na svetlo. Ker le 4 oseb igra v nji, je tudi čitavnicam pripravna.

Dopisi.

Iz Gorice 1. marca. — t — O pustnih dnevih je vse veselo; zakaj bi si tedaj ne smeli privoščiti tudi bogoslovci nedolžnega veselja? — Zabava naša sicer ni druga, kakor ta, da zapojemo kako lepo slovansko pesem, pa to nam je tukaj dosti, ker ne čuje se v Gorici ravno preveč čistega domačega petja. Pripravili smo tedaj tudi za letos nekaj pesmic, ter hotli ž njimi končati navadno večerjo. — Vsedemo se k stolu malo pred, ko druge dni, povžijemo nekaj, in ravno so imeli nastopiti prvi pevci, kar vratar naznani, da so dospeli v semenišče preuzvišeni nadškof in — že so bili v refektorji. Sprejeti od vodja dr. Hrasta se vsedejo in radovoljni poslušajo celo malo besedo. Igralo se je na flavto, fisharmoniko, glasovir in kitare; vrstili so se v petji in godbi Slovenci in Talijani, in se v obče prav vrlo obnašali. Omeniti moram tu le krasne četvorke „Ljubice“ za glasovir, zbor Nedvedovega „Popotnik“, četerospeva „Domorodna iskrica“, besede Š. Gregorič-a, napev T. Trepala — (obá sta tukajšnja bogoslovca), ki so izmed družih slovenskih še posebno dopadale. Bolj pustnemu dnevju primerna pa je bila laška „Aria nel Don Procopo“, samospev z mimiko. Sklepala je vso vrsto popotnica Moraveka s flavto in kitarami. — Ko so se milostljivi nadškof dvignuli k odhodu, stopi pred nje eden izmed bogoslovcev, ter izreče jim v kratkem latinskem govoru dostojno zahvalo za veliko čast, da so blagovolili udeležiti se naše domače zabave in za neskončno radost, ktero je tolika milost vnela v srcu vsakemu izmed nas. Odšli so, potem ko so izrekli svojo zadovoljnost, in nas po očetovsko opomnili, v potrebnih stvaréh, posebno pa tudi v cerkvenem petju, tako pridno in vspešno napredovati. Dvakrat bolj nam je dišal ostanek večerje naše in kupica vina, ki so nam ga dali po vrhu. Vsacemu je v prsih radosti igralo srcé in legli smo k počitku s sladkim čutjem onega, ki vé, da počiva in biva pod krilom dobrih, krepkih vodnikov. Naj nam jih Bog ohrani še mnogo let! Marniši hočemo tudi tu v soseščini Furlanije gojiti v srcu domoljubje; v vek nam bode najlepša veselica glas domače pesmi, maternega govora.

Iz Tržaške okolice 3. sušca. † — 28. svečana se vé da smo tudi mi praznovali, kar se je največ dalo, tistega možeka, ki so ga nekdej stavili v pratiko z dvema rogovoma. Vreme je bilo jasno in prijazno. Mene pa ni mikalo burk uganjati; podam se tedaj do

čbelnjaka, da vidim, ali so že pridne živalice občutile spomladansko gorkoto. In res se nisem zmotil. Komaj pridem do ulnjaka, že vidim, kako pridno so vrele na pašo, druge pa že trudne in polne nožice rumenega satorvja domú prinašale. Srce mi je igralo veselja. Kar mi na misel pride, da so še na Štajarskem, Koroškem in drugod čbelnjaki pod belo odejo in da si uboge živalice še s perutnicami gorkoto delajo, pričakovaje bolj prijaznega vremena. Pa kaj češ dragi bravec? Saj tudi nam Slovincem ni povsod vreme enako ugodno; v nekterih krajih sije gorkeje solnce bratovske ljubezni do domovine, kakor v nekterih. Al čakajmo! bo že boljše; saj nam marsikteri svetuje, da še — lahko čakamo. — Al kam sem zašel od čbelnjaka! Ne zameri, dragi čitatelj, povedati sem ti le hotel, da letos so bile skorej vse tukajšnje čbelice oropane po hudobni roki, kar se druga leta ni čulo pri nas. Res žalostno! V tem trenutku mi pridejo na misel „Novice“, ki so nam že toliko koristnega povedale o čbeloreji; sežem v žep, kakor imam navado, zmiraj jih sabo nositi; pa glej! namesti „Novic“ pritiram „Slovenca“ na dan in naletim na dopis iz Trsta, kateri nasvetuje, naj bi tukajšnji kmetje si sami svojo čitavnico osnovali. Gosp. dopisnik kaže, da so mu celó malo znane okoliščine čitavnice tržaške. Kako da ravno zdaj, ko se čitavnica lepo razcveta in se je tudi šest kmetov iz okolice zapisalo za ude, svetuje, naj bi si omenjeni kmetje sami svojo čitavnico osnovali! Se mu mar smilijo zavoljo daljave? Ali ne ve, da so vsi, razun enega, le četrtr ure oddaljeni od čitavnice tržaške. Ako bi si hotli sami svojo osnovati, bi imeli najmanj eno uro hodá. Še bolj čudno se mi pa zdi, kako to, da je gosp. dopisnik v strahu, da bi se potalijančili še le zdaj, ko so začeli v čitavnico hoditi! Kaj je čitavnica za potalijančanje? Marsikaj imam še na srcu; al raji molčim, kar mislim, da oni dopis je imel le dober namen, da naj domá gojimo narodnost in jo širimo med ljudstvom, da pa gosp. dopisnik je le besede stavil — premalo jasno.

Vreme na Notranjskem 5. marca. — Dopis iz vremške doline v predzadnjih „Novicah“ list 8. nam nič kaj po volji ne zvoní po ušesih tako, da ne morem molčati. Kar se piše od lanskega vina našega, je res sploh, kakor drugod, tudi tukaj slabeje memo prejšnjega leta. Da se tukajšnja vina ne primerjajo brškim in črnokalskim, je tudi resnično. Al gosp. dopisnik je vendar čisto pozabil, da se je lanskega vina že več vozičkov izpeljalo iz naše doline v vnanje krčme in da se ni bati, da bi še ostalega vina ne spečali; kajti prihaja čedalje bolje, in tudi kupca je — hvala Bogu — vedno več. Najbolj nevoljni pa smo brali, kar se v onem dopisu piše o naših dveh farnih zvonikih. Dopisnik ni vedel, da so nam bili ti denarji od sl. ministertva še le pred dvema mesecema dovoljeni, in da so še vedno le zapisani na papirji. Prezrl je tudi, da o zimskem času ni pričenjati takošnih del. Tedaj ni resnica, kar meri na zanikrnost faranskih predstojnikov in oskrbnikov. Škode pa zarad tega tudi še nikjer ni, kajti toliko je še stavbe in strehe na njih, da nobena stvar zdatne škode trpela ne bode. To je bilo treba očitno omeniti, da se dá vsakemu svoje!

Vremski posestnik.

Iz Planine. — Tukaj imate drage „Novice“ zopet malo vrstic iz naše doline. — 20. svečana smo zopet imeli slovesno veselico v naši čitavnici. Bil je velik ples, pri katerem smo vojaško godbo iz Ljubljane od c. kr. nadvojvoda Ludovikovega polka imeli. Okoli 8. ure zvečer so se pričeli zbirati gostje domači, kakor tudi iz bližnjih in daljnih krajev planinske okolice. Prišlo jih je toliko, da je bila dvorana prepolna; četvorko je moral en oddelek še v sobi zraven dvorane